

شماره چاپ: ۲۵۵

شماره ثبت: ۱۹۸

دوره دهم - سال اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۵/۷/۳

اظهارنظر کارشناسی درباره:
«طرح واگذاری خدمات حمایتی به کمیته امداد
امام خمینی (ره) و خدمات توانبخشی
به سازمان بهزیستی»

کد موضوعی: ۲۱۰

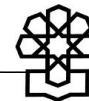
شماره مسلسل: ۱۵۱۵۵

آذرماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	معرفی طرح
۳.....	سابقه قانونی
۶.....	وظایف سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) براساس قوانین و مقررات
۱۶.....	وظایف کمیته امداد امام خمینی (ره)
۲۰.....	ارزیابی کارشناسی طرح
۲۴.....	جمع بندی و نتیجه گیری
۲۵.....	منابع و مأخذ

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح واگذاری خدمات حمایتی به کمیته امداد امام خمینی (ره) و
خدمات توانبخشی به سازمان بهزیستی»

چکیده

طرح «واگذاری خدمات حمایتی به کمیته امداد امام خمینی (ره) و خدمات توانبخشی به سازمان بهزیستی» که در سال ۱۳۹۴ اعلام وصول شده بود، با محتوای قبلی مجدداً در ۱۳۹۵/۷/۳ اعلام وصول شده است. با هدف طرح «بهبود ارائه خدمات به محرومین و اقشار آسیب‌پذیر و ساماندهی تمرکز خدمات قابل ارائه به آنان در راستای تحقق عدالت اجتماعی و توجه به فقرا و نیازمندان و ایتام» و درصدد انتزاع خدمات حمایتی از سازمان بهزیستی و الحاق آن به کمیته امداد امام خمینی (ره) و انتزاع خدمات توانبخشی کمیته امداد امام خمینی (ره) و الحاق آن به سازمان بهزیستی است.

گرچه طرح درصدد جلوگیری از همپوشانی در ارائه خدمات نهادهای حمایتی است و تلاش دارد با تفکیک خدمات دو نهاد حمایتی، خدمت‌رسانی در حوزه حمایت‌های اجتماعی را کارآمدتر کند اما به نظر می‌رسد چنین تفکیکی که مدنظر طرح است به‌طور کامل امکان‌پذیر نباشد.

در ادبیات علمی حوزه رفاه و تأمین اجتماعی نیز مبنای فعالیت نهادهای حمایتی عموماً گروه هدف است تا نوع حمایتی که انجام می‌شود. بر این اساس نیز در قوانین و مقررات مبنای تمایز دو نهاد امداد و بهزیستی عموماً گروه‌های هدف بوده است (گروه هدف امداد، نیازمندان و فقراست و گروه هدف بهزیستی افراد توانخواه). بر مبنای همین منطق هم قانون «انتزاع بنیاد شهید از سازمان بهزیستی کشور» مصوب ۱۳۵۹ بنیاد شهید را که یکی دیگر از نهادهای حمایتی کشور است از سازمان بهزیستی منتزع کرد.

بنابراین آنچه طرح درصدد آن است تا آن اندازه که امکان‌پذیر بوده محقق شده است و از این منظر طرح چندان نکته جدیدی دربر ندارد. به بیان دیگر تفکیکی که طرح در پی محقق کردن آن است به دلیل ماهیت گروه‌های هدف سازمان بهزیستی که نیازمند مجموعه‌ای از خدمات هستند امکان‌پذیر نیست و به همین دلیل با وجود تکالیف قانونی قبلی همچون ماده (۴۳) قانون برنامه پنج‌ساله سوم توسعه و نیز قانون بودجه سال ۱۳۸۶ (بند «ظ» تبصره «۱۴») مبنی بر تفکیک دقیق وظایف، این تفکیک انجام نشده است.

گذشته از عدم امکان عملی اجرای طرح، مفاد طرح مغایرت‌هایی با قوانین بالادستی دارد و از نظر محتوایی نیز دارای برخی ایرادهاست. از نظر قانونی با اصول پنجاه و هفتم و هفتاد و پنجم قانون اساسی،

قانون برنامه پنجم، قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، قانون جامع حمایت از حقوق معلولان، قانون تشکیل سازمان بهزیستی کشور، قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست، قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی، قانون جامع حمایت از معلولان، قانون واگذاری قیومت محجوران تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور به سازمان مذکور تا زمان تعیین قیمت توسط دادگاه صالح مغایرت دارد.

علاوه بر مغایرت‌های قانونی یاد شده، اجرای طرح عملاً باعث می‌شود که مددجویان نهادهای حمایتی برای دریافت خدمات با دو نهاد روبرو شوند و از این منظر مشکلات عدیده‌ای برای آنان به وجود خواهد آمد.

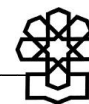
گذشته از آن احاله برخی وظایف سازمان بهزیستی به کمیته امداد عملاً نظارت دولت بر این فعالیت‌ها را از بین خواهد برد و موجب کاهش نقش نظارتی مجلس شورای اسلامی بر بخش عمده‌ای از حوزه حمایتی نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی خواهد شد، چرا که مطابق اساسنامه کمیته امداد ملزم به پاسخگویی به نمایندگان مجلس نیست.

علاوه بر موارد گفته شده در صورت اجرای طرح بسیاری از وظایف و مسئولیت‌های سازمان بهزیستی به کمیته امداد واگذار خواهد شود که عملاً به معنای تقلیل یافتن سازمان بهزیستی به یک مرکز توانبخشی و رها کردن وظیفه حمایتی دولت در قبال گروه‌های هدف سازمان بهزیستی از جمله کودکان و زنان بی‌سرپرست، معلولان، سالمندان نیازمند مراقبت و... است.

با توجه به نکات گفته شده تصویب طرح توصیه نمی‌شود. با این وجود به منظور جلوگیری از همپوشانی و موازی‌کاری در ارائه خدمت به مددجویان سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) که هدف اصلی طرح عنوان شده است، پیشنهاد می‌شود پروتکل‌های حمایت و توانمندسازی خانواده‌های نیازمند و زن‌سرپرست در سازمان بهزیستی و کمیته امداد یکسان تعریف شود و همچنین خدمات نیز با یک سیاست واحد تعریف و با تعبیه یک بانک اطلاعاتی مشترک ارائه شود.

معرفی طرح

طرح «واگذاری خدمات حمایتی به کمیته امداد امام خمینی (ره) و خدمات توانبخشی به سازمان بهزیستی» در جلسه علنی شماره ۳۴۲ روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۰۶ در یک مرحله اعلام وصول و مجدداً در تاریخ ۱۳۹۵/۷/۳ تقدیم مجلس گردیده است. براساس ماده (۲) هدف از ارائه این طرح «بهبود ارائه خدمات به محرومین و اقشار آسیب‌پذیر و ساماندهی تمرکز خدمات قابل ارائه به آنان در راستای تحقق عدالت اجتماعی و توجه به فقرا و نیازمندان و ایتمام» است که در این راستا «کلیه

خدمات حمایتی به محرومین و اقشار نیازمند توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و خدمات توانبخشی به افراد توانخواه توسط سازمان بهزیستی» انجام می‌شود. خدمات حمایتی نیز مطابق بند «الف» ماده (۲) «پرداخت مستمری و تأمین نیازهای اساسی شامل تغذیه، پوشاک، مسکن، بهداشت و درمان، مهارت‌آموزی و اشتغال، ازدواج، آموزش و تسهیلات قرض‌الحسنه به گروه‌های هدف (اقشار آسیب‌پذیر و محروم)» و خدمات توانبخشی مطابق بند «ب» این ماده «مجموعه‌ای از اقدامات و خدمات هدفمند برای بازتوانی جسمی، روانی، ذهنی، اجتماعی، ارتقای سطح کارآیی و کاهش آسیب‌های اجتماعی افراد توانخواه برای دستیابی به زندگی مستقل در جامعه» تعریف شده است. البته در تبصره «۱» همین ماده «ارائه خدمات حمایتی (که در حوزه عمل کمیته امداد امام خمینی (ره) است) برای افرادی که نیازمند خدمات توانبخشی نیز هستند به سازمان بهزیستی» واگذار شده است و در تبصره «۲» «سبد کالایی موضوع قانون تأمین کالاهای اساسی برای اقشار آسیب‌پذیر علاوه بر مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) به مددجویان مشمول تبصره «۱» تعلق» گرفته است. ماده (۳) «ارائه خدمات حمایتی به افراد و خانواده‌هایی که به دلایلی از قبیل طلاق، فوت، بیماری، ازکارافتادگی، زندانی و سرباز بودن سرپرست خود و همچنین سالمندان خودسرپرست که قادر به تأمین نیازهای اساسی زندگی نمی‌باشند، مشروط به اینکه مشمول نظام بیمه‌ای نباشند» را برعهده کمیته امداد امام خمینی (ره) گذاشته است. ماده (۴) «ارائه خدمات تخصصی اجتماعی، مراقبتی و تربیتی به کودکان خیابانی، زنان و دختران آسیب‌دیده و یا در معرض آسیب، کودکان کار فاقد سرپرست، کلیه خانوارهایی که به نحوی دچار بحران‌های اجتماعی و خانوادگی از قبیل اعتیاد، فرار از خانه و جزء اینها شده‌اند و گروه‌های همیار اطفال و کودکانی که سرپرستی قانونی آنها به سازمان بهزیستی سپرده شده است و اداره امور مهدهای کودک، مددکاری اجتماعی، مشاوره و خدمات مراقبتی و روان‌شناختی به کودکان و خانواده و ارائه خدمات توانبخشی به کلیه معلولان (جسمی، روانی، ذهنی و اجتماعی)، بیماران روانی مزمن و سالمندان نیازمند به خدمات توانبخشی و انجام خدمات پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و معلولیت‌ها» را برعهده سازمان بهزیستی قرار داده است.

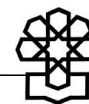
سابقه قانونی

در ارتباط با مفاد طرح مورد بحث قوانین زیادی وجود دارد. برخی از این قوانین ناظر به آن بخش از طرح است که به تفکیک حوزه فعالیت دو نهاد حمایتی سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) می‌پردازد و برخی ناظر به رسالت‌ها و وظایف نهادهای یاد شده. در ارتباط با مقوله تفکیک وظایف می‌توان به تبصره «۱» ماده (۴۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۰۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی اشاره داشت که اشعار دارد «به‌منظور بهبود

ارائه خدمات به محرومین و اقشار آسیب‌پذیر و ساماندهی متمرکز خدمات قابل ارائه به آنان کلیه خدمات حمایتی به محرومین و اقشار آسیب‌پذیر توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و کلیه خدمات توانبخشی به معلولین توسط سازمان بهزیستی انجام می‌شود». همچنین می‌توان به بند «ظ» تبصره «۱۴» قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور مصوب ۱۳۸۵/۱۲/۲۴ مجلس شورای اسلامی استناد کرد که اعلام می‌دارد «به منظور بهبود خدمات به محرومین و اقشار آسیب‌پذیر و ساماندهی تمرکز خدمات قابل ارائه به آنان، خدمات حمایتی به محرومین و اقشار نیازمند توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و خدمات پیشگیری و توانبخشی توسط سازمان بهزیستی انجام می‌شود». علاوه بر آن بند «الف» ماده (۱۳۷) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۰۶/۱۱ مجلس شورای اسلامی دولت را مکلف کرده است که «تشکیلات کلان دستگاه‌های اجرایی و وزارتخانه‌ها را متناسب با سیاست‌ها و احکام این برنامه و تجربه سایر کشورها، جهت برطرف کردن اثربخشی ناقص، تعارض‌های دستگاهی و غیرکارآمدی و عدم جامعیت، عدم کفایت، تمرکز امور، موازی‌کاری‌ها و همچنین بهره‌گیری همه‌جانبه از فناوری‌های نوین و روش‌های کارآمد، با هدف نوسازی، متناسب‌سازی، ادغام و تجدید ساختار به صورت یک منظومه منسجم، کارآمد، فراگیر و باکفایت، اثربخش و غیرمتمرکز طراحی کند و لایحه ذیربط را ۶ ماه پس از تصویب این قانون به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند، به طوری که امکان اجرای آن از ابتدای سال دوم برنامه چهارم میسر باشد».

گرچه قوانین یاد شده به نوعی به تفکیک ساختاری به حوزه حمایت اجتماعی اشاره دارند و تلاش می‌کنند تا دو نهاد حمایتی کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی به صورت تخصصی یکی به حمایت‌های مادی و مالی به نیازمندان (کمیته امداد) و دیگری به حمایت‌های غیرمادی و به معنای تخصصی به توانبخشی (سازمان بهزیستی) بپردازد، اما قوانین دیگری نیز وجود دارد که تکالیفی را برعهده نهادهای یاد شده قرار داده است که به نوعی مغایر با مفاد طرح است. در این خصوص می‌توان به لایحه قانونی شورای انقلاب مصوب ۱۳۵۹/۰۳/۲۴ اشاره کرد که براساس آن سازمان بهزیستی کشور از ادغام ۱۶ سازمان، نهاد، مؤسسه و انجمن تشکیل شد و وظیفه «برنامه‌ریزی، هماهنگی، نظارت و ارزشیابی و تهیه هنجارها و استانداردهای خدماتی و توسعه دامنه اجرای برنامه‌های بهزیستی در زمینه حمایت خانواده‌های بی‌سرپرست و نیازمند و ارائه خدمات مختلف به کودکان و تدارک امکانات پیشگیری و توانبخشی حرفه‌ای و اجتماعی معلول جسمی و روانی و تجدید تربیت منحرفین اجتماعی و حمایت و نگهداری از کودکان و اطفال بی‌سرپرست و معلولین غیرقابل توانبخشی و سالمندان نیازمند» برعهده این سازمان قرار داده شد.

علاوه بر آن می‌توان به «قانون واگذاری قیمومت محجوران تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور

به سازمان مذکور تا زمان تعیین قیمت توسط دادگاه صالح» مصوب ۱۳۷۶/۰۴/۲۹ اشاره کرد که مطابق مفاد آن «در کلیه مواردی که سازمان بهزیستی کشور متکفل امور فرد محجوری می‌گردد که محتاج نصب قیمت باشد مکلف است جهت نصب قیمت موضوع را به مراجع قضایی مربوطه اعلام کند. تا زمانی که دادگاه فرد معینی را به‌عنوان قیمت نصب نکرده در موارد ضروری رئیس دادگستری محل می‌تواند رئیس سازمان بهزیستی کشور و مدیران کل و رؤسای ادارات بهزیستی محل را با حق توکیل به غیر موقتاً به‌عنوان نماینده قانونی محجورین با اختیارات و مسئولیت‌های قانونی قیمت منصوب نماید». علاوه بر موارد یاد شده می‌توان به «قانون جامع حمایت از حقوق معلولان» اشاره کرد که براساس آن مأموریت‌های دیگری به سازمان بهزیستی محول شد از جمله نظارت بر امر مناسب‌سازی ساختمان‌ها و اماکن دولتی و عمومی (تبصره «۳» ماده (۲))، تأمین خدمات توانبخشی، حمایتی، آموزشی و حرفه‌آموزی مورد نیاز معلولان با مشارکت خانواده‌های معلولان و همکاری بخش غیردولتی (خصوصی، تعاونی و خیریه) و پرداخت یارانه (کمک‌هزینه) به مراکز غیردولتی و خانواده‌ها، گسترش مراکز خاص نگهداری، آموزشی و توانبخشی معلولان واجد شرایط (معلولان نیازمند، معلولان بی‌سرپرست، معلولان مجهول‌الهویه، معلولان با ناهنجاری‌های رفتاری) با همکاری بخش غیردولتی و پرداخت تسهیلات اعتباری و یارانه (کمک‌هزینه) به آنها، تأمین و تحویل وسایل کمک توانبخشی مورد نیاز افراد معلول، گسترش کارگاه‌های آموزشی، حمایتی و تولیدی معلولان و ارائه خدمات توانبخشی حرفه‌ای به معلولان جهت توانمندسازی آنان، تأمین حق بیمه سهم کارفرما معلولان شاغل و...

اقدام قانونی دیگر «قانون افزایش پوشش توانبخشی و حمایتی معلولان و زنان سرپرست خانوار توسط سازمان بهزیستی کشور» است که در راستای اجرای اصل یکصد و بیست و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳۸۷/۴/۵ توسط مجلس شورای اسلامی تصویب شد. علاوه بر قوانین یاد شده در قانون برنامه پنجم توسعه (مصوب سال ۱۳۹۰) نیز تکالیفی برای سازمان بهزیستی در نظر گرفته شده است از جمله پرداخت شهریه دانشجویان تحت پوشش، پرداخت حق بیمه پایه سلامت اقشار نیازمند تحت پوشش، توانمندسازی حداقل ۱۰ درصد خانواده‌های تحت پوشش، تأمین حق سرانه بیمه اجتماعی زنان سرپرست خانوار نیازمند، افراد بی‌سرپرست و معلولین نیازمند در طول سال‌های اجرای برنامه، دریافت حداقل ۱ درصد از محل وصول عوارض ورود و صدور کالاها و خدمات مناطق آزاد و اختصاص آن به محرومین و نیازمندان بومی این مناطق، رفع مشکل معیشتی خانواده‌های زندانیان بی‌بضاعت، معرفی افراد نیازمند به دستگاه قضایی در صورت داشتن پرونده برای تسهیل در احقاق حق، تهیه بسته اجرایی و عملیاتی برنامه مشارکت در تهیه و تدوین «سند ملی امنیت بانوان و کودکان در روابط اجتماعی». برای آنکه تصویر بهتری از قوانین و مقررات ارائه شود، وظایف و مأموریت‌های سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) مستند به قوانین و مقررات مربوطه در زیر آورده شده است.

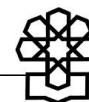
وظایف سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) براساس قوانین و مقررات

وظایف سازمان بهزیستی

همان‌طور که در جدول مشخص است، براساس قوانین و مقرراتی که در دوره‌های زمانی مختلف به تصویب رسیده است، وظایف متفاوتی برای سازمان بهزیستی در نظر گرفته شده است. این وظایف هم دارای سوبه‌های حمایتی اعم از اقتصادی همانند کمک معیشت و مستمری، کمک مالی و... فرهنگی و آموزشی، هم دارای سوبه‌های توانبخشی اعم از روانی، پزشکی، اجتماعی و... است. با این وجود همه حمایت‌های یاد شده معطوف به چند گروه هدف است که عموماً عبارتند از: معلولان، زنان و کودکان بی‌سرپرست، آسیب‌دیدگان روانی و اجتماعی و سالمندان نیازمند مراقبت.

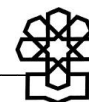
جدول ۱. مأموریت‌ها، وظایف و احکام برنامه سازمان بهزیستی

ردیف	مأموریت‌ها و وظایف، احکام برنامه	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۱	حمایت خانواده‌های بی‌سرپرست و نیازمند	لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور	۱۳۵۹/۰۳/۲۴ مصوبات شورای انقلاب
۲	ارائه خدمات مختلف به کودکان	لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور	۱۳۵۹/۰۳/۲۴ مصوبات شورای انقلاب
۳	حمایت و تدارک امکانات پیشگیری و توانبخشی حرفه‌ای و اجتماعی معلول جسمی و روانی	لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور	۱۳۵۹/۰۳/۲۴ مصوبات شورای انقلاب
۴	تجدید تربیت منحرفین اجتماعی	لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور	۱۳۵۹/۰۳/۲۴ مصوبات شورای انقلاب
۵	حمایت و نگهداری از کودکان و اطفال بی‌سرپرست	لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور	۱۳۵۹/۰۳/۲۴ مصوبات شورای انقلاب
۶	حمایت و نگهداری از معلولین غیرقابل توانبخشی	لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور	۱۳۵۹/۰۳/۲۴ مصوبات شورای انقلاب
۷	حمایت و نگهداری سالمندان نیازمند	لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور	۱۳۵۹/۰۳/۲۴ مصوبات شورای انقلاب

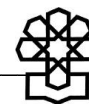
ردیف	مأموریت‌ها و وظایف، احکام برنامه	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۸	آموزش نیروی انسانی خدمات بهزیستی و توانبخشی	لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور	۱۳۵۹/۰۳/۲۴ مصوبات شورای انقلاب
۹	تأمین موجبات تشویق، جلب مشارکت و فعالیت گروه‌های داوطلب و مؤسسات غیردولتی	لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور	۱۳۵۹/۰۳/۲۴ مصوبات شورای انقلاب
۱۰	حمایت‌های مالی شامل تهیه وسایل و امکانات خودکفایی زنان و کودکان بی‌سرپرست	بخش (۱) ماده (۴) قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۷۱/۰۸/۲۴ مصوبات مجلس شورا
۱۱	حمایت‌های مالی شامل مقرری نقدی به‌صورت نوبتی یا مستمر	بخش (۱) ماده (۴) قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۷۱/۰۸/۲۴ مصوبات مجلس شورا
۱۲	حمایت‌های مالی شامل مقرری غیرنقدی به‌صورت نوبتی یا مستمر از زنان و کودکان بی‌سرپرست	بخش (۱) ماده (۴) قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۷۱/۰۸/۲۴ مصوبات مجلس شورا
۱۳	حمایت‌های فرهنگی، اجتماعی شامل ارائه خدماتی نظیر خدمات آموزشی (تحصیلی) و تربیتی از زنان و کودکان بی‌سرپرست	بخش (۲) ماده (۴) قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۷۱/۰۸/۲۴ مصوبات مجلس شورا
۱۴	حمایت‌های فرهنگی، اجتماعی شامل ارائه خدماتی نظیر کاربایی، آموزش حرفه و فن جهت ایجاد اشتغال زنان و کودکان بی‌سرپرست	بخش (۲) ماده (۴) قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۷۱/۰۸/۲۴ مصوبات مجلس شورا
۱۵	حمایت‌های فرهنگی، اجتماعی شامل ارائه خدماتی نظیر خدمات مشاوره‌ای و مددکاری جهت رفع مسائل و مشکلات زندگی مشمولان و به وجود آوردن زمینه ازدواج و تشکیل خانواده زنان و کودکان بی‌سرپرست	بخش (۲) ماده (۴) قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۷۱/۰۸/۲۴ مصوبات مجلس شورا
۱۶	حمایت‌های فرهنگی، اجتماعی شامل ارائه خدماتی نظیر به وجود آوردن زمینه ازدواج و تشکیل خانواده زنان و کودکان بی‌سرپرست	بخش (۲) از ماده (۴) قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۷۱/۰۸/۲۴ مصوبات مجلس شورا
۱۷	نگهداری روزانه یا شبانه‌روزی کودکان و زنان سالمند بی‌سرپرست در واحدهای بهزیستی	بخش (۳) از ماده (۴) قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۷۱/۰۸/۲۴ مصوبات مجلس شورا
۱۸	واگذاری سرپرستی و نگهداری کودکان و زنان سالمند بی‌سرپرست به افراد واجد شرایط	بخش (۳) از ماده (۴) قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۷۱/۰۸/۲۴ مصوبات مجلس شورا
۱۹	پرداخت مقرری ماهیانه به زنان و کودکان بی‌سرپرستی که تحت پوشش قوانین حمایتی دیگری نیستند	بخش (۳) از ماده (۴) قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۷۱/۰۸/۲۴ مصوبات مجلس شورا

ردیف	مأموریت‌ها و وظایف، احکام برنامه	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۲۰	ایجاد بانک اطلاعاتی بیماران روانی مزمن	تبصره «۳» ماده (۷) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۲۱	انجام تحقیقات بنیادی و کاربردی در مورد اختلالات روانی مزمن	ماده (۷) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۲۲	طراحی و تدوین برنامه‌های آموزشی و بازآموزی نیروی انسانی ارائه‌دهنده خدمات و تهیه طرح‌های اجرایی مناسب	ماده (۷) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۲۳	تشویق و ترغیب بخش خصوصی برای ارائه خدمات به بیماران روانی مزمن	ماده (۸) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۲۴	تشویق و ترغیب بخش‌های خیریه و تعاونی برای ارائه خدمات به بیماران روانی مزمن	ماده (۸) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۲۵	توسعه فعالیت‌های بخش غیردولتی در امر نگهداری و مراقبت بیماران روانی مزمن از طریق واگذاری واحدهای دولتی، نگهداری و مراقبت از بیماران روانی مزمن به بخش غیردولتی و واحدهای جدیدالاحداث با رعایت ماده (۴) این آیین‌نامه	جزء «الف» ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران

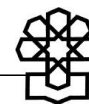
ردیف	مأموریت‌ها و وظایف، احکام برنامه	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
		اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	
۲۶	توسعه فعالیت‌های بخش غیردولتی در امر نگهداری و مراقبت بیماران روانی مزمن از طریق اجاره واحدهای دولتی نگهداری و مراقبت از بیماران روانی مزمن به بخش غیردولتی	جزء «ب» ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۲۷	توسعه فعالیت‌های بخش غیردولتی در امر نگهداری و مراقبت بیماران روانی مزمن از طریق تأمین بخشی از منابع مالی مورد نیاز واحدهای غیردولتی به صورت وجوه اداره شده و کمک بلاعوض	جزء «ج» ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۲۸	توسعه فعالیت‌های بخش غیردولتی در امر نگهداری و مراقبت بیماران روانی مزمن از طریق پرداخت بخشی از هزینه سرانه نگهداری و مراقبت در واحدهای غیردولتی و خانواده‌های دارای بیمار روانی مزمن	جزء «د» ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۲۹	پرداخت یارانه حداکثر معادل (۷۵ درصد) هزینه سرانه ماهیانه بخش غیردولتی به خانواده‌های نیازمند دارای بیماران روانی مزمن که بنا به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع تبصره «۱» ماده (۱) این آیین‌نامه امکان درمان و بازتوانی آنها در میان خانواده وجود دارد	تبصره «۱» ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۳۰	بهازای تعداد بیماران روانی مزمنی که بنا به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع تبصره «۱» ماده (۱) این آیین‌نامه به مراکز غیردولتی پرداخت یارانه معادل (۶۰ درصد) هزینه سرانه واحدهای دولتی برای مؤسسات خصوصی و تعاونی	تبصره «۲» ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۳۱	بهازای تعداد بیماران روانی مزمنی که بنا به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع تبصره «۱» ماده (۱) این آیین‌نامه به مراکز غیردولتی پرداخت یارانه معادل (۷۵	تبصره «۲» ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران

ردیف	مأموریت‌ها و وظایف، احکام برنامه	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
	درصد هزینه سرانه ماهیانه واحدهای دولتی برای مؤسسات خیریه	برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	
۳۲	معرفی نگهداری (مراقبت و توانبخشی) طولانی مدت بیماران روانی مزمن که امکان ارائه خدمات فوق به آنان از طریق تبصره‌های «۱» و «۲» این ماده مقدور نمی‌باشد به مراکز درمانی و مراقبت طولانی مدت و بازتوانی بیماران روانی مزمن که تحت نظر سازمان بهزیستی کشور اداره می‌گردند	تبصره «۳» ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۳۳	مكلف بودن تمامی مراکز به رعایت سیستم ارجاع برای بیماران روانی مزمن در هر یک از مراحل بهبود، درمان یا ناتوانی یا عود و تشدید بیماری	تبصره «۴» ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۳۴	ارائه تسهیلات لازم به بخش غیردولتی تا (۷۰ درصد) منابع مورد نیاز واحدهای مربوط به صورت وجوه اداره شده از سوی سازمان بهزیستی کشور به منظور کمک به تأمین فضاها و تجهیزات مراکز درمان و مراقبت طولانی مدت و مراکز توانبخشی	ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۳۵	کمک نقدی بلاعوض حداکثر به میزان (۱۵ درصد) اعتبار مورد نیاز مؤسسات خیریه و تعاونی به منظور کمک به تأمین فضاها و تجهیزات مراکز درمان و مراقبت طولانی مدت و مراکز توانبخشی	ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۳۶	کمک نقدی بلاعوض حداکثر به میزان (۱۰٪) اعتبار مورد نیاز مؤسسات خصوصی به منظور کمک به تأمین فضاها و تجهیزات مراکز درمان و مراقبت طولانی مدت و مراکز توانبخشی	ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران

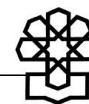
ردیف	مأموریت‌ها و وظایف، احکام برنامه	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۳۷	موظف بودن سازمان بهزیستی کشور به تأمین و پرداخت هزینه سرانه ماهیانه کامل بیماران روانی مزمن بی‌سرپرست و مجهول‌الهویه‌ای که به مراکز غیردولتی معرفی می‌گردند	تبصره ماده (۱۴) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۳۸	- تأمین و پرداخت سرانه بیمه درمان بیماران روانی مزمنی که تحت پوشش هیچ‌یک از بیمه‌های درمانی کشور نمی‌باشند توسط سازمان بهزیستی	تبصره «۲» ماده (۱۵) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیماران روانی و مزمن	۱۳۸۰/۰۲/۰۵ مصوبات هیئت وزیران
۳۹	پرداخت یارانه به بخش غیردولتی تا ۷۵ درصد هزینه سرانه تمام شده برای مراقبت و نگهداری هر سالمند در بخش دولتی توسط بهزیستی	بند «الف» ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۳/۰۲/۰۲ مصوبات هیئت وزیران
۴۰	پرداخت یارانه جهت مراقبت و نگهداری هر یک از سالمندان نیازمند در خانواده سالمند و یا منازل افراد واجد شرایط تا ۴۰ درصد هزینه سرانه تمام شده برای نگهداری سالمند در بخش دولتی توسط بهزیستی	بند «ب» ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۳/۰۲/۰۲ مصوبات هیئت وزیران
۴۱	تأمین و پرداخت هزینه نگهداری سالمندان بی‌سرپرست یا مجهول‌الهویه به مراکز نگهداری‌کننده غیردولتی توسط بهزیستی	تبصره «۳» ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۳/۰۲/۰۲ مصوبات هیئت وزیران
۴۲	تأمین و پرداخت تسهیلات اعتباری قرض‌الحسنه به متقاضیان بخش غیردولتی جهت احداث یا خرید یا تأمین ودیعه اجاره ساختمان، تجهیز و راه‌اندازی مراکز نگهداری و توانبخشی سالمندان تا میزان ۹۰ درصد هزینه‌های مورد نیاز توسط سازمان بهزیستی	ماده (۷) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۳/۰۲/۰۲ مصوبات هیئت وزیران

ردیف	مأموریت‌ها و وظایف، احکام برنامه	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۴۳	تأمین وسایل کمکی از قبیل سمعک، عینک، صندلی چرخدار، واکر برای سالمندان	ماده (۸) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۳/۰۲/۰۲ مصوبات هیئت وزیران
۴۴	تحت پوشش قرار دادن کلیه سالمندان زیرخط (۱) فقر توسط سازمان بهزیستی کشور با همکاری کمیته امداد امام خمینی (ره)	ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۳/۰۲/۰۲ مصوبات هیئت وزیران
۴۵	شناسایی خانواده‌هایی که تمایل به نگهداری سالمندان در مناطق شهری و روستایی دارند و معرفی آنان به دبیرخانه شورا	ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۳/۰۲/۰۲ مصوبات هیئت وزیران
۴۶	توجه ویژه به زنان سالمند توسط کلیه دستگاه‌ها و بهزیستی	ماده (۱۸) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۳/۰۲/۰۲ مصوبات هیئت وزیران
۴۷	توجه ویژه به سالمندان روستایی توسط کلیه دستگاه‌ها و بهزیستی	ماده (۱۹) آیین‌نامه اجرایی جزء «۵» بند «الف» ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۳/۰۲/۰۲ مصوبات هیئت وزیران
۴۸	نظارت بر امر مناسب‌سازی ساختمان‌ها و اماکن دولتی و عمومی توسط دستگاه‌ها	تبصره «۳» ماده (۲) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۴۹	تأمین خدمات توانبخشی معلولان با مشارکت خانواده‌های معلولان و همکاری بخش غیردولتی (خصوصی، تعاونی و خیریه) و پرداخت یارانه (کمک‌هزینه) به مراکز غیردولتی و خانواده‌ها.	بخش (الف) ماده (۳) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی

ردیف	مأموریت‌ها و وظایف، احکام برنامه	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۵۰	تأمین خدمات حمایتی مورد نیاز معلولان با مشارکت خانواده‌های معلولان و همکاری بخش غیردولتی (خصوصی، تعاونی، خیریه) و پرداخت یارانه (کمک‌هزینه) به مراکز غیردولتی و خانواده‌ها	بخش (الف) ماده (۳) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۵۱	تأمین خدمات آموزشی و حرفه‌آموزی مورد نیاز معلولان با مشارکت خانواده‌های معلولان و همکاری بخش غیردولتی (خصوصی، تعاونی و خیریه) و پرداخت یارانه (کمک‌هزینه) به مراکز غیردولتی و خانواده‌ها	بخش (الف) ماده (۳) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۵۲	گسترش مراکز خاص نگهداری، آموزشی و توانبخشی معلولان واجد شرایط (معلولان نیازمند، معلولان بی‌سرپرست، معلولان مجهول‌الهویه، معلولان با ناهنجاری‌های رفتاری) با همکاری بخش غیردولتی و پرداخت تسهیلات اعتباری و یارانه (کمک‌هزینه) به آنها	بخش (ب) ماده (۳) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۵۳	تأمین و تحویل وسایل کمک توانبخشی مورد نیاز افراد معلول	بخش (ج) ماده (۳) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۵۴	گسترش کارگاه‌های آموزشی، حمایتی و تولیدی به معلولان جهت توانمندسازی آنان	بخش (ج) ماده (۳) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۵۵	ارائه خدمات توانبخشی حرفه‌ای به معلولان جهت توانمندسازی آنان	بخش (ج) ماده (۳) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۵۶	استفاده معلولین از امکانات ورزشی، تفریحی، فرهنگی و وسایل حمل‌ونقل دولتی (مترو، هواپیما و قطار) به صورت نیمه‌بها	ماده (۴) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۵۷	معرفی افراد تحت سرپرستی معلولان توسط سازمان بهزیستی کشور جهت تحت پوشش بیمه خدمات درمانی قرار گرفتن	ماده (۵) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۵۸	تأمین حق بیمه سهم کارفرما توسط سازمان بهزیستی کشور و پرداخت آن به کارفرمایانی که افراد معلول را به کار می‌گیرند	بخش (ب) ماده (۷) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی

ردیف	مأموریت‌ها و وظایف، احکام برنامه	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۵۹	برگزاری آزمون استخدامی اختصاصی برای معلولین واجد شرایط با همکاری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و معرفی معلولین واجد شرایط پذیرفته شده دستگاه مربوطه	تبصره «۲» ماده (۷) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۶۰	ایجاد صندوق فرصت‌های شغلی معلولان و مددجویان بهزیستی	تبصره «۳» ماده (۷) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۶۱	ماده (۸) - معرفی معلولان نیازمند واجد شرایط در سنین مختلف به واحدهای آموزشی تابعه وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دیگر دستگاه‌های دولتی و نیز دانشگاه آزاد اسلامی، جهت برخورداری از آموزش رایگان	ماده (۸) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۶۲	معرفی معلولان نیازمند فاقد مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی، بانک مسکن و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی جهت برخورداری از واحدهای مسکونی احداثی استیجاری و ارزان قیمت	ماده (۹) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۶۳	تأمین و ارائه تسهیلات اعتباری یارانه‌دار مورد نیاز احداث و خرید مسکن معلولان توسط سیستم بانکی کشور و پرداخت آن به معلولان یا تعاونی‌های آنها و یا مؤسسات خیریه‌ای که برای معلولان، مسکن احداث می‌نمایند	تبصره «۱» ماده (۹) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۶۴	تهیه و در اختیار قرار دادن زمین مورد نیاز احداث واحدهای مسکونی افراد معلول فاقد مسکن به نرخ کارشناسی به افراد معلول و یا تعاونی‌ها و مؤسسات خیریه‌ای که برای آنان مسکن احداث می‌نمایند	تبصره «۲» ماده (۹) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۶۵	احداث واحدهای مسکونی برای معلولان و مددجویان توسط بهزیستی و واگذاری مالکیت یا بهره‌برداری آن به معلولان و مددجویان واجد شرایط	تبصره «۴» ماده (۹) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۶۶	ایجاد سازوکار مناسب، نسبت به قیمومت افراد معلول توسط بهزیستی و ملزم بودن دادگاه‌ها در نصب یا عزل قیم و صدور حکم افراد معلول صرفاً از طریق بهزیستی	ماده (۱۳) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۶۷	تعیین وکیل جهت دفاع از حقوق افراد معلول، در محاکم قضایی و معرفی آن به دادگاه مربوطه	تبصره «۱» ماده (۱۳) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی

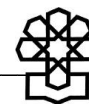

ردیف	مأموریت‌ها و وظایف، احکام برنامه	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۶۸	طرح دعوا و دادخواهی جهت جلوگیری از تضییع حقوق معلولان بی‌سرپرست به نمایندگی از آنها در دادگاه‌ها	تبصره «۲» ماده (۱۳) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۶۹	نظارت بر احداث مراکز توانبخشی، درمانی و حرفه‌آموزی و مسکن مورد نیاز افراد معلول اقدام توسط مؤدیان مالیاتی	ماده (۱۴) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۷۰	مشارکت رئیس سازمان بهزیستی کشور در جلسات شورای عالی به‌منظور کمک به اشتغال معلولان و مددجویان	تبصره ماده (۱۵) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی
۷۱	برعهده گرفتن قیمومت محجوران تحت پوشش سازمان بهزیستی	قانون واگذاری قیمومت محجوران تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور به سازمان مذکور تا زمان تعیین قیم توسط دادگاه صالح	مصوب ۱۳۷۶/۰۴/۲۹ مجلس شورا
۷۲	مددکاری راجع به امور خانواده (اصلاح ذات‌البین و حمایت از خانواده‌های آشفته و متقاضی طلاق، طلاق) توسط قضات محترم دادگاه‌های خانواده	ابلاغ نامه رئیس سازمان بهزیستی کشور در مورد اجرای طرح اصلاح ذات‌البین و حمایت از خانواده‌های آشفته و متقاضی طلاق، طلاق رئیس کل دادگستری استان....	۱۳۷۷/۰۵/۲۷ مصوبات قوه قضائیه
۷۳	پرداخت شهریه دانشجویان تحت پوشش	- قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی و اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۷۴	پرداخت حق بیمه پایه سلامت اقشار نیازمند تحت پوشش	- قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی و اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۷۵	توانمندسازی حداقل ۱۰ درصد خانواده‌های تحت پوشش	- قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی و اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی

ردیف	مأموریت‌ها و وظایف، احکام برنامه	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۷۶	تأمین حق سرانه بیمه اجتماعی زنان سرپرست خانوار نیازمند، افراد بی‌سرپرست و معلولین نیازمند در طول سال‌های اجرای برنامه	- قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی و اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۷۷	دریافت حداقل ۱ درصد از محل وصول عوارض ورود و صدور کالاها و خدمات مناطق آزاد و اختصاص آن به محرومین و نیازمندان بومی این مناطق	- قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی و اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۷۸	رفع مشکل معیشتی خانواده‌های زندانیان بی‌بضاعت	- قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی و اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۷۹	معرفی افراد نیازمند به دستگاه قضایی در صورت داشتن پرونده برای تسهیل در احقاق حق	- قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی و اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۸۰	مشارکت در تهیه و تدوین «سند ملی امنیت بانوان و کودکان در روابط اجتماعی»	- قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی و اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی

وظایف کمیته امداد امام خمینی (ره)

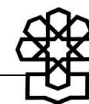
درخصوص کمیته امداد امام خمینی (ره) قوانین اندکی وجود دارد. برخی از این قوانین واحدهایی را به کمیته امداد الحاق کرده است (قانون واگذاری واحدهای غیربهداشتی و درمانی بهکده رضوی به کمیته امداد امام خمینی (ره) و انتزاع آن از سازمان مبارزه با جدام)، برخی درصدد تأمین بخشی از اعتبارات آن نهاد برآمده است (قانون زکات)، برخی کمیته امداد را در زمره نهادهای ماده (۱۷۲) اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم قرار داده است (قانون الحاق کمیته امداد به فهرست نهادها و مؤسسات مشمول ماده (۱۷۲) اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم)، برخی وظیفه‌ای را برعهده این نهاد قرار داده است. مهمترین قوانینی که وظیفه‌ای را به کمیته امداد تکلیف کرده به شرح جدول زیر است. البته وظایف اصلی کمیته امداد در اساسنامه آن آمده است:

جدول ۲. مأموریت‌ها، وظایف و احکام برنامه کمیته امداد امام خمینی (ره)

ردیف	اهداف کلان و وظایف	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۱	توانمندسازی نیازمندان و محرومان با ارائه خدمات اجتماعی، حمایتی، فرهنگی و معیشتی	ماده (۲) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۲	شکوفایی استعدادها و تأمین خوداتکایی نیازمندان و محرومان با ارائه خدمات اجتماعی، حمایتی، فرهنگی و معیشتی	ماده (۲) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۳	تقویت و رشد ایمانی و اعتقادی نیازمندان و محرومان، نیازمندان و محرومان با ارائه خدمات اجتماعی، حمایتی، فرهنگی و معیشتی	ماده (۲) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۴	بررسی و شناخت انواع محرومیت‌های مادی و معنوی نیازمندان و تبیین آنها	جزء «۱» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۵	شناسایی افراد و خانواده‌های لازم‌الحمايه در شهر، روستا و عشایر	جزء «۱» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۶	پیشنهاد خط‌مشی، سیاست‌های اجرایی و طرح و برنامه‌های مؤثر برای رفع محرومیت‌ها در ابعاد مختلف به مراجع ذیربط با استفاده از تمام ظرفیت‌های مردمی، دینی و قانونی	جزء «۲» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۷	فراهم آوردن امکانات لازم به‌منظور توانمندسازی، خوداتکایی، استقلال اقتصادی افراد و خانواده‌های نیازمند از طریق استعدادسنجی، مهارت‌آموزی، ایجاد اشتغال، آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و اعطای وام خدمات در حد توان	جزء «۳» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۸	ایجاد تسهیلات لازم در جهت سلامت خانواده‌های نیازمند در حد امکانات و قوانین و مقررات مربوطه	جزء «۴» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۹	تأمین خدمات بهداشتی و درمانی و اقدام به بیمه‌های درمانی و اجتماعی خانواده‌های نیازمند در حد امکانات و قوانین و مقررات مربوطه	جزء «۴» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۱۰	پرداخت نقدی نیازمندان	جزء «۵» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۱۱	مساعده‌های غیرنقدی از قبیل تأمین مسکن، جهیزیه و کمک به ازدواج نیازمندان	جزء «۵» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۱۲	ارائه تسهیلات قرض‌الحسنه به نیازمندان	جزء «۶» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۱۳	ارائه خدمات فرهنگی به افراد و خانواده‌های نیازمند و ارتقای باورهای دینی و سبک زندگی اسلامی	جزء «۷» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۱۴	صیانت از نهاد خانواده	جزء «۸» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۱۵	ارائه خدمات مشاوره، مددکاری از افراد و خانواده‌های نیازمند	جزء «۸» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری
۱۶	ارائه حمایت‌های لازم حقوقی و قضایی از افراد و خانواده‌های نیازمند	جزء «۸» ماده (۶) اساسنامه	مقام ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ معظم رهبری

ردیف	اهداف کلان و وظایف	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۱۷	انتقال تجربیات و راهکارهای رفع فقر و کمک به نیازمندان دیگر کشورها در چارچوب سیاست‌های نظام جمهوری اسلامی ایران	جزء «۹» ماده (۶) اساسنامه	۱۳۹۴/۰۱/۱۵ مقام معظم رهبری
۱۸	ترویج و احیای فرهنگ احسان و نیکوکاری و اکرام ایتم و نشر سنت‌های حسنه اسلامی	جزء «۱۰» ماده (۶) اساسنامه	۱۳۹۴/۰۱/۱۵ مقام معظم رهبری
۱۹	جذب و جلب، تمرکز و مدیریت زکات، صدقات، انفاقات، اعانات و درآمد موقوفات حمایتی و توانمندسازی که به نام امداد امام وقف می‌شود و مصرف آنها در جهت رفع انواع محرومیت‌های نیازمندان مطابق ضوابط اسلامی	جزء «۱۰» ماده (۶) اساسنامه	۱۳۹۴/۰۱/۱۵ مقام معظم رهبری
۲۰	ارتباط و هماهنگی با مؤسسات خیریه و تشکل‌های نیکوکاری مردمی داخل و خارج از کشور به منظور تعامل و تبادل تجربه و بهره‌گیری از ظرفیت‌های آنها در جهت انجام حمایت‌های مادی و معنوی از محرومان با تقویت و گسترش مشارکت مردمی	جزء «۱۱» ماده (۶) اساسنامه	۱۳۹۴/۰۱/۱۵ مقام معظم رهبری
۲۱	ایجاد سازوکار قانونی به منظور هماهنگی و ساماندهی نظارت بر حسن عمل مؤسسات خیریه رسمی مرتبط با فعالیت‌های امداد امام	جزء «۱۲» ماده (۶) اساسنامه	۱۳۹۴/۰۱/۱۵ مقام معظم رهبری
۲۲	شهریه دانشجویان تحت پوشش	بند «ک» ماده (۲۰) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۲۳	پرداخت حق بیمه پایه سلامت اقشار نیازمند تحت پوشش	جزء «۱» بند «د» ماده (۳۸) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۲۴	طراحی نظام سطح‌بندی خدمات حمایتی و توانمندسازی متناسب با شرایط بومی، منطقه‌ای و گروه‌های هدف حداکثر تا پایان سال اول	بند «الف» ماده (۳۹) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۲۵	اجرای برنامه‌های توانمندسازی حداقل سالیانه ده درصد (۱۰٪) خانوارهای تحت پوشش به‌استثنای سالمندان و خروج آنها از پوشش حمایت‌های مستقیم	بند «ب»- ماده (۳۹) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۲۶	پیگیری معافیت افراد تحت پوشش سازمان‌ها و نهادهای حمایتی از پرداخت هزینه‌های صدور پروانه ساختمانی، عوارض شهرداری و هزینه‌های انشعاب آب، فاضلاب، برق و گاز برای کلیه واحدهای مسکونی اختصاص یافته به آنها فقط برای یک بار	بند «د»- ماده (۳۹) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی

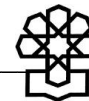
ردیف	اهداف کلان و وظایف	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۲۷	دریافت حداقل یک درصد از محل وصول عوارض ورود و صدور کالاها و خدمات مناطق آزاد و اختصاص آن به محرومین و نیازمندان بومی این مناطق	بند «ز» ماده (۱۱۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۲۸	معرفی افراد نیازمند به دستگاه قضایی در صورت داشتن پرونده برای تسهیل در احقاق حق	قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی و اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۲۹	رفع مشکل معیشتی خانواده‌های زندانیان بی‌بضاعت	جز «۳» بند «ن» ماده (۲۱۱) - قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی و اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور	مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی
۳۰	معرفی افراد نیازمند برای بیمه همگانی	ماده (۱۴) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی	مصوب ۷۳/۸/۳ مجلس شورای اسلامی
۳۱	ارائه اطلاعات آماری افراد تحت پوشش و مشمول دریافت خدمات به تفکیک هر استان	تبصره «۱» ماده (۱۴) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی	مصوب ۱۳۷۳/۸/۳ مجلس شورای اسلامی
۳۲	تحت پوشش قرار دادن آن دسته از مهاجران و کسانی که در مناطق جنگی به‌علت برخورد با مواد منفجره از قبیل نارنجک، مین، گلوله توپ و غیره معلول یا فوت شده یا می‌شوند در صورتی که ثابت شود افراد یاد شده به فساد اخلاقی یا ضدانقلاب مشهور بوده یا بر اثر سهل‌انگاری خود یا بازماندگانش موجب انفجار باشند	تبصره «۱» ماده واحده قانون برقراری حقوق وظیفه یا مستمری بازماندگان آن دسته از مهاجران و کسانی که به مناطق جنگی مراجعت نموده و به‌علت برخورد با مواد منفجره معلول یا فوت می‌شوند	مصوب ۱۳۷۲/۶/۹ مجلس شورای اسلامی
۳۳	تأمین کمک معاش مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می‌دهند	قانون نحوه کمک به خانواده‌های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می‌دهند.	مصوب ۱۳۶۶/۶/۳ مجلس شورای اسلامی
۳۴	پرداخت عیدی به مشمولین طرح شهید رجایی	قانون پرداخت عیدی به مشمولان طرح شهید رجایی	مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۹ مجلس شورای اسلامی

ردیف	اهداف کلان و وظایف	مبانی قانونی	تاریخ احاله وظیفه یا مأموریت
۳۵	پرداخت شهریه دانشجویان تحت پوشش	بند «ب» ماده (۵۰) قانون برنامه چهارم	مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مجلس شورای اسلامی
۳۶	پیگیری معافیت خانواده‌های تحت پوشش از پرداخت هزینه عوارض و مالیات و هرگونه هزینه دیگر	جز «۵» ماده (۱۳۳) قانون برنامه چهارم	مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مجلس شورای اسلامی
۳۷	پرداخت مستمری به نیازمندی که توان کار ندارند	جزء «۴» ماده (۳۸) قانون برنامه سوم توسعه	مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی
۳۸	پیگیری معافیت خانواده‌های تحت پوشش از پرداخت هزینه عوارض و مالیات و هرگونه هزینه دیگر	جزء «۵» ماده (۱۴۰) قانون برنامه سوم توسعه	مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی
۳۹	پیگیری معافیت ۵۰ درصدی دانشجویان تحت پوشش از پرداخت شهریه دوره شبانه و دوره‌های خاص	بند «ب» ماده (۱۵۲) قانون برنامه سوم توسعه	مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی

مقایسه وظایف و مأموریت‌های سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) به خوبی نشان از تفکیک وظایف نهادهای یاد شده براساس گروه‌های هدف دارد. به بیان دیگر گروه هدف کمیته امداد امام خمینی (ره) افراد نیازمند و خانواده‌های آنهاست درحالی که گروه هدف سازمان بهزیستی افراد معلول، آسیب‌دیده، زنان و کودکان بی‌سرپرست و سالمندان نیازمند مراقبت است. از نظر نوع خدماتی هم که ارائه می‌شود، خدمات کمیته امداد عموماً مالی اعم از کمک‌معیشت و مستمری است، اما خدمات سازمان بهزیستی عموماً توانبخشی و مراقبت است. با این وجود از نظر نوع حمایت‌ها، همپوشانی‌هایی در ارائه خدمات وجود دارد که ناشی از ماهیت گروه‌های هدف است. به بیان دیگر همپوشانی‌هایی که بین وظایف وجود دارد نه از زاویه کسانی که باید از نهادهای یاد شده خدمت بگیرند بلکه از منظر خدماتی است که ارائه می‌شود و البته گریزناپذیر است.

ارزیابی کارشناسی طرح

طرح مورد بحث در حالی تلاش دارد به تفکیک وظایف دو نهاد حمایتی پرداخته و از همپوشانی‌ها در ارائه خدمات آنها جلوگیری کند که پیش از این نیز در سه مقطع، در قالب طرح ساماندهی نظام حمایت از اقشار نیازمند، ماده (۴۳) قانون برنامه پنج‌ساله سوم توسعه و نیز قانون بودجه سال ۱۳۸۶ (بند «ظ» تبصره «۱۴») به این مقوله توجه شده اما نافرجام مانده است. از این رو طرح جدید چندان

نکته جدیدی دربر ندارد. با این وجود طرح ارائه شده هم مغایرت‌هایی با قوانین بالادستی دارد و هم از نظر محتوایی دارای برخی ایرادهاست.

مغایرت‌های قانونی

ماده (۳) طرح از این نظر که دامنه شمول کسانی که می‌توانند مددجوی کمیته امداد امام خمینی (ره) شوند (افراد و خانواده‌هایی که به‌دلایلی از قبیل طلاق، فوت، بیماری، ازکارافتادگی، زندانی و سرباز بودن سرپرست خود و... قادر به تأمین نیازهای اساسی زندگی نیستند) را گسترش داده است دارای بار مالی و مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی است.

با توجه به آنکه به‌موجب مواد متعدد اساسنامه کمیته امداد امام خمینی (ره) که به تأیید مقام رهبری رسیده است - به‌ویژه ماده (۶) اساسنامه - وظیفه کمیته امداد امام خمینی (ره) ناظر بر «انواع محرومیت‌های مادی و معنوی نیازمندان» است و طرح پیشنهادی درصدد تضییق این صلاحیت به خدمات حمایتی است از این‌رو مغایر اصل پنجاه‌وهفتم قانون اساسی به‌شمار می‌رود. جهت رفع این مغایرت پیشنهاد می‌شود اجرایی شدن این قانون منوط به اذن مقام معظم رهبری باشد.

به‌موجب ماده واحده قانون تأمین کالاهای اساسی برای اقشار آسیب‌پذیر مصوب ۱۳۹۲/۳/۸ مجلس شورای اسلامی، «به‌منظور حفظ امنیت غذایی مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور، دولت موظف است در مقاطع سه‌ماهه سبدهای کالایی شامل برنج، روغن و گوشت را تأمین و از طریق دستگاه‌های مزبور توزیع نماید» از این‌رو موضوع این قانون تمامی «مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور» تعیین شده است و مفاد تبصره «۲» ماده (۲) به‌نحوی تکرار این ماده واحده به‌شمار می‌رود و زائد قلمداد می‌شود. فارغ از ایراد فوق، لازم است عنوان کامل قانون (قانون تأمین کالاهای اساسی برای اقشار آسیب‌پذیر مصوب ۱۳۹۲/۳/۸ مجلس شورای اسلامی) درج شود.

• مغایرت طرح با قانون برنامه پنجم توسعه

- ماده (۲۷) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه دولت را مسئول برقراری نظام جامع تأمین اجتماعی چند لایه با حداقل ۳ لایه نموده است. لایه اول یعنی مساعدت‌های اجتماعی شامل خدمات حمایتی و توانمندسازی است. از این منظر این امر باید به‌صورت لایحه ارائه شود. طرح موضوع به‌صورت طرح مخالف برنامه و تصویب آن نیازمند دوسوم آراست.

- ماده (۳۹) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه است که مطابق آن دولت به‌نوعی مکلف شده است که برای «توانمندسازی افراد و گروه‌های نیازمند به‌ویژه زنان سرپرست خانوار و معلولان نیازمند با تأکید بر برنامه‌های اجتماع‌محور و خانواده‌محور، با استفاده از منابع بودجه عمومی دولت و کمک‌های مردمی، نظام سطح‌بندی خدمات حمایتی و توانمندسازی متناسب با شرایط بومی، منطقه‌ای و

گروه‌های هدف حداکثر را اجرا کند. به بیان دیگر مطابق با ماده (۳۹) قانون برنامه پنجم امر به تفکیک وظایف بین سازمان بهزیستی و کمیته امداد باید به صورت لایحه ارائه شود.

• مغایرت با قوانین موضوعه کشور

- محتوای طرح مغایر با قوانین بسیاری است که وظایفی را برعهده سازمان بهزیستی گذاشته‌اند و طرح درصدد انتزاع آنهاست؛ از جمله:

- لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور مصوب ۱۳۵۹،

- قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست مصوب ۱۳۷۱/۰۸/۲۴،

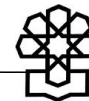
- قانون جامع حمایت از معلولان مصوب ۱۳۸۳،

- قانون واگذاری قیمومت محجوران تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور به سازمان مذکور تا زمان تعیین قیمت توسط دادگاه صالح مصوب ۱۳۷۶/۰۴/۲۹.

- مغایر با مفاد قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳ است که ساماندهی بخش حمایتی نظام رفاه و تأمین اجتماعی را جزء وظایف وزارت رفاه، شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی و تصویب هیئت وزیران قرار داده است.

ایرادهای محتوایی

• تفکیکی که طرح در پی محقق کردن آن است تا اندازه بسیار زیادی محقق شده است. به طوری که وظایف حمایتی را امداد و وظایف توانبخشی را بهزیستی انجام می‌دهد. با این وجود برخی همپوشانی‌ها وجود دارد (به این معنا که سازمان بهزیستی نیز برخی حمایت‌ها را از مددجویان خود به عمل می‌آورد و بعضاً کمیته امداد خدمات توانبخشی البته از نوع توانبخشی اقتصادی انجام می‌دهد). همپوشانی‌های یاد شده نیز به دلیل گروه‌های هدف سازمان بهزیستی گریزناپذیر است. زیرا مددجویان سازمان بهزیستی عموماً افراد معلول یا آسیب‌دیده اجتماعی هستند که هم نیازمند خدمات توانبخشی هستند و هم نیازمند خدمات حمایتی و لذا برخلاف انتظار طرح اساساً این امکان که نیازهای توانبخشی مددجویان یاد شده به بهزیستی و نیازهای حمایتی آنان به امداد داده شود امکانپذیر نیست. از همین رو مهم بوده است که علیرغم تأکید موادی از قوانین برنامه‌های سوم و پنجم بر واگذاری مأموریت‌های حمایتی به کمیته امداد و مأموریت‌های توانبخشی به سازمان بهزیستی، این تفکیک به طور کامل به دلیل شرایط خاص مددجویان سازمان بهزیستی که به مجموعه‌ای از خدمات حمایتی و توانبخشی نیاز دارند عملاً میسر نشده است. احتمالاً عدم تصویب طرح «ساماندهی نظام حمایت از اقشار نیازمند جامعه» ارائه شده در تاریخ ۱۳۷۴/۰۹/۰۵ نیز که همانند طرح مورد بحث، تفکیک مأموریت‌های دو نهاد کمیته امداد و سازمان بهزیستی را تکلیف می‌کرد، عموماً به همین دلیل بوده است.

• به دلیل عدم امکان تفکیک کامل حوزه حمایت اجتماعی از حوزه توانبخشی است که در عمل همپوشانی‌ها گریزناپذیر است و از همین رو است که تبصره «۱» طرح با واگذار کردن ارائه خدمات حمایتی که حوزه عمل کمیته امداد است برای افرادی که نیازمند خدمات توانبخشی نیز هستند به سازمان بهزیستی، عملاً عدم تفکیک کامل و به یک معنا عدم اجرایی شدن طرح را تأیید کرده و کلیت طرح را نقض کرده است. ضمن آنکه چنین واگذاری‌ای به معنای افزایش هزینه‌های سازمان بهزیستی است و مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی قلمداد می‌شود.

• در ادبیات علمی حوزه رفاه و تأمین اجتماعی، مبنای شکل‌گیری نهادهای حمایتی عموماً گروه هدف است تا نوع حمایتی که انجام می‌شود. از همین رو نهادهایی چون خیریه‌ها هم حمایت‌های مختلف اجتماعی ارائه می‌دهند و نهادهای دولتی نیز چنین می‌کنند. بر این اساس نیز آنچه در حوزه حمایت اجتماعی در کشور جاری و ساری است مبتنی بر تمایز دو نهاد امداد و بهزیستی براساس گروه‌های هدف است (گروه هدف امداد نیازمندان و فقراست و گروه هدف بهزیستی افراد توانخواه). جالب آنکه این منطق در خصوص دیگر نهاد حمایتی کشور مانند بنیاد شهید و امور ایثارگران نیز صادق است. در آنجا نیز مبنای تمایز فعالیت بنیاد شهید و امور ایثارگران با سازمان بهزیستی و کمیته امداد، گروه هدف است. بر مبنای همین منطق هم قانون «انتزاع بنیاد شهید از سازمان بهزیستی کشور» مصوب ۱۳۵۹ بنیاد شهید را از سازمان بهزیستی منتزع کرد.

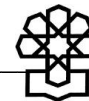
• از آنجا که کمیته امداد براساس اساسنامه خود فعالیت نموده و مطابق اساسنامه آن کمیته ملزم به پاسخگویی به مجلس شورای اسلامی نیست، واگذاری‌های بخش حمایتی بهزیستی به امداد به منزله کاهش نقش نظارتی مجلس شورای اسلامی بر بخش عمده‌ای از حوزه حمایتی نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی است. ضمن آنکه این واگذاری به منزله تغییر اساسنامه است که تغییر آن منوط به موافقت مقام معظم رهبری است.

• با تعریفی که از «حمایت اجتماعی» و «توانبخشی» در طرح ارائه شده است، بسیاری از وظایف و مسئولیت‌های سازمان بهزیستی که در قالب برنامه‌هایی همچون؛ خدمات رفاهی دانشجویان، امنیت غذا و تغذیه، حمایت از خانواده و فرزندان، تأمین مسکن، حمایت‌های اجتماعی، اشتغال و کارآفرینی، تأمین هزینه‌های معیشتی و... عملیاتی می‌شود باید به کمیته امداد واگذار شود که عملاً به معنای تقلیل یافتن سازمان بهزیستی به یک مرکز توانبخشی است. از آنجا که کمیته امداد یک نهاد دولتی نیست، عملاً این واگذاری به معنای رها کردن وظیفه حمایتی دولت در قبال گروه‌های هدف سازمان بهزیستی از جمله کودکان و زنان بی‌سرپرست، معلولان، سالمندان نیازمند مراقبت و... است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

با توجه به مطالب بیان شده آنچه که «طرح واگذاری خدمات حمایتی به کمیته امداد امام خمینی (ره) و خدمات توانبخشی به بهزیستی» در صدد آن است در قوانین قبلی مورد توجه واقع شده است و از این منظر نکته جدیدی ندارد. ضمن آنکه عدم اجرای تکالیف یاد شده در خصوص تفکیک وظایف دو نهاد حمایتی سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) نیازمند آسیب‌شناسی است. شواهد نشان از آن دارد که چنین تفکیکی تا آنجا که امکانپذیر بوده است انجام شده است و نهادهای یاد شده یکی عموماً حوزه توانبخشی (سازمان بهزیستی) و دیگری حوزه حمایتی (کمیته امداد) را متولی است. با این حال به دلیل اینکه دو نهاد یاد شده گروه‌های هدف متفاوتی را تحت پوشش قرار می‌دهند برخی همپوشانی‌ها گریزناپذیر است و از همین رو تبصره «۱» طرح عملاً این همپوشانی را با واگذاری «ارائه خدمات حمایتی (که در حوزه عمل کمیته امداد امام خمینی (ره) است) برای افرادی که نیازمند خدمات توانبخشی نیز هستند به سازمان بهزیستی» گریزناپذیر دانسته است و عملاً رأی به عدم اجرای طرح داده است. به بیان دیگر طرح پیشنهادی تغییری در فرآیند انجام وظایف پیشنهاد نمی‌دهد، به‌ویژه که گروه‌های تحت پوشش و خدمات هر یک از نهادها متنوع می‌باشد و انتقال وظایف یقیناً، افزایش هزینه‌های اداری، تشکیلاتی و سربار را در پی خواهد داشت.^۱ همچنین اجرای طرح، سازمان بهزیستی را به‌عنوان یک نهاد حاکمیتی که مطابق قوانین بسیاری وظیفه حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر از جمله معلولان، زنان و کودکان بی‌سرپرست، افراد آسیب‌دیده و سالمندان نیازمند مراقبت را عهده‌دار است به یک مرکز توانبخشی تبدیل می‌کند، درحالی که ارائه چنین خدماتی بر دولت تکلیف شده است. همان‌طور که پیش‌تر عنوان شد و در متن طرح نیز آورده شده است، پیش از این نیز در سه مقطع، در قالب طرح ساماندهی نظام حمایت از اقشار نیازمند، ماده (۴۳) قانون برنامه پنج‌ساله سوم توسعه و نیز قانون بودجه سال ۱۳۸۶ (بند «ظ» تبصره «۱۴») به مقوله واگذاری‌های مدنظر طرح توجه شده بود، لکن نافرجام مانده است. بنابراین به‌نظر می‌رسد قانونگذاری جدید، مشکلی را در این زمینه حل نخواهد کرد. بنابراین اجرای طرح نه تنها کمکی به بهبود حوزه حمایت‌های اجتماعی نمی‌کند بلکه بر مشکلات آن می‌افزاید. ضمن آنکه طرح ارائه شده مغایرت‌هایی با اصول پنجاه‌وهفتم و هفتادوپنجم قانون اساسی و قانون برنامه پنجم (مواد ۲۷) و (۳۹)، قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، قانون جامع حمایت از معلولان، قانون تشکیل سازمان بهزیستی کشور، قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست، قانون واگذاری قیومت محجوران تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور

۱. در حال حاضر کمیته امداد امام خمینی (ره) دارای ۱۴۳۰۰ نیروی انسانی است که در سطح اداره کل، واحدهای امداد، واحدهای تابعه، واحد وابسته اداره کل استان، مدیریت شهرستان، اداره اجرایی (شاخه) اهدافش را پیش می‌برد. سازمان بهزیستی کشور نیز با ۳۱۰۰۰ نیروی انسانی در قالب ستاد مرکزی، ادارات کل استان‌ها و مراکز غیردولتی در استان‌ها فعالیت می‌نمایند.

به سازمان مذکور تا زمان تعیین قیمت توسط دادگاه صالح دارد. از این رو تصویب طرح توصیه نمی‌شود. با این وجود به منظور جلوگیری از همپوشانی و موازی‌کاری در ارائه خدمات به مددجویان سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) که هدف اصلی طرح عنوان شده است، پیشنهاد می‌شود پروتکل‌های حمایت و توانمندسازی خانواده‌های نیازمند و زن سرپرست در سازمان بهزیستی و کمیته امداد یکسان تعریف شود و همچنین خدمات نیز با یک سیاست واحد تعریف و با تعبیه یک بانک اطلاعاتی مشترک که امکان دریافت خدمات از دو نهاد را غیرممکن می‌سازد، ارائه شود.

منابع و مأخذ

۱. برگزاری دو نشست کارشناسی با کارشناسان کمیته امداد امام خمینی (ره) در مهرماه و آبان‌ماه ۱۳۹۴.
۲. اظهار نظر سازمان بهزیستی در خصوص طرح.
۳. اظهار نظر کمیته امداد امام خمینی (ره) در خصوص طرح.
۴. نظرات کارشناسی دفاتر حقوقی، بخش عمومی و اجتماعی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
۵. مجموعه قوانین و مقررات مجلس شورای اسلامی (لوح حق).

شماره مسلسل: ۱۵۱۵۵

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح واگذاری خدمات حمایتی به کمیته امداد امام خمینی (ره) و خدمات توانبخشی به سازمان بهزیستی»

نام دفتر: مطالعات اجتماعی

تهیه و تدوین کنندگان: فرهاد نصرتی‌نژاد، حجت شریفی

همکار: حسین عبداللهی (دفتر مطالعات حقوقی)

ناظران علمی: علی اخوان بهبهانی، ایروان مسعودی‌اصل

متقاضی: کمیسیون آموزش و تحقیقات، کمیسیون اجتماعی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. کمیته امداد امام خمینی (ره)
۲. سازمان بهزیستی
۳. خدمات حمایتی
۴. خدمات توانبخشی
۵. تفکیک خدمات

تاریخ شروع مطالعه: _____

تاریخ خاتمه مطالعه: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۹/۲